

Sygn. akt VII Pz 27/17

POSTANOWIENIE

Dnia 03 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie

Przewodniczący: **SSO Katarzyna Antoniewicz**

Sędziowie: **SO Wiesława Szulczewska**

SR del. do SO Jarosław Matuszczak (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 03 lutego 2017 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie z powództwa **M. N.**

przeciwko **T. K. i V. R.**

o ustalenie istnienia stosunku pracy, wynagrodzenie, wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenie za czas niezdolności pracownika do pracy wskutek choroby, ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy, odszkodowanie za nieuzyskanie zasiłku chorobowego,

w przedmiocie zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Gdyni IV Wydziału Pracy z dnia 03 stycznia 2017 r. o sygn. akt IV P 614/16 o oddaleniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczeniu

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Gdyni IV Wydziałowi Pracy.

UZASADNIENIE

M. N. pozwem z dnia 29 stycznia 2016 r. skierowanym obecnie przeciwko spadkobiercom J. T. K. i V. R., sprecyzowanym w pismach procesowych z dnia 11 marca 2016 r. i 22 marca 2016 r. wniósł o ustalenie istnienia stosunku pracy pomiędzy stronami w okresie od sierpnia 2013 r. do dnia 23 listopada 2014 r. oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda:

- wynagrodzenia za pracę wraz z dodatkami za pracę w godzinach nadliczbowych i pracę w niedziele i święta w łącznej kwocie 73.790,56 zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami od wyszczególnionych w piśmie kwot i dat,
- wynagrodzenia za czas niezdolności pracownika do pracy wskutek choroby za okres od dnia 23 listopada 2014 r. do dnia 22 grudnia 2014 r. w kwocie 1.344,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wyszczególnionych w piśmie kwot i dat,
- ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w wymiarze za 9 dni w 2013 r. i 19 dni w 2014 r. w łącznej kwocie 2.220,74 zł.
- odszkodowania za bezprawne rozwiązanie stosunku pracy w kwocie 1.680,00 zł.

- odszkodowania za niezyskanie przez powoda należnego zasiłku chorobowego od dnia 23 grudnia 2014 r. do dnia 22 lipca 2015 r. w kwocie 5.600,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wyszczególnionych w piśmie kwot i dat.

Postanowieniem z dnia 22 października 2016 r. Sąd oddalił pierwszy wniosek powoda o udzielenie zabezpieczenia.

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił zażalenie powoda na postanowienie z dnia 22 października 2016 r.

Zarządzeniem z dnia 29 grudnia 2016 r. Przewodniczący wyznaczył termin rozprawy na dzień 11 kwietnia 2017 r. oraz wezwał na termin świadków i każdego z pozwanych w sprawie doręczając im odpisy pozwu oraz odpisy pozostałych pism procesowych powoda zobowiązując do złożenia odpowiedzi na pozew w terminie 30 dni.

Pismem z dnia 30 grudnia 2016 r. powód ponownie wniósł o udzielenie zabezpieczenia dochodzonych roszczeń w wysokości na dzień 02 stycznia 2017 r. kwoty 108.574,06 zł, poprzez ustanowienie za udziale pozwanych w nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Wejherowie V Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w P. prowadzi księgę wieczystą nr (...), hipoteki przymusowej na kwotę 108.574,06 zł. W uzasadnieniu powód wskazał, że środkiem uprawdopodobniającym jego interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia może być jego pisemne oświadczenie z dnia 22 grudnia 2016 r. znajdujące się w aktach sprawy względnie jego nieformalne przesłuchanie, które można przeprowadzić. Stwierdził, że istnienie interesu prawnego po jego stronie uprawdopodobniają dokumenty potwierdzające zamieszkiwanie wszystkich pozwanych w K. (1), a także to, że wszyscy pozwani nie mają numerów PESEL. Wskazał, że z chwilą uprawomocnienia się wpisu w księdze wieczystej zniknie ostatnia przeszkoda do sprzedaży przez pozwanych odziedziczonej w P. nieruchomości. Dodał nadto, że istnienie po jego stronie roszczenia uprawdopodobnia oświadczenie osoby trzeciej. Do wniosku powód załączył własne oświadczenie, z którego wynika, że widział ogłoszenie o sprzedaży gospodarstwa, które stanowi część majątku zmarłego J. K., oświadczenie siostry powoda – J. B., z którego wynika, że powód zamieszkiwał w gospodarstwie (...), wykonywał różne prace i żalił się, że nie otrzymywał wynagrodzenia oraz wydruk z księgi wieczystej nr (...).

Postanowieniem z dnia 03 stycznia 2017 r. Sąd Rejonowy w Gdyni oddalił ten wniosek powoda o udzielenie zabezpieczenia.

Uzasadniając tę decyzję procesową przytoczył obszernie dotychczasowy przebieg postępowania, a następnie wskazał, że zgodnie z art. 730¹ k.p.c. istnieją dwie przesłanki udzielenia zabezpieczenia – uprawdopodobnienie istnienia roszczenia i interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Uprawdopodobnienie roszczenia nie musi polegać na wykazaniu z zachowaniem formalizmu postępowania dowodowego okoliczności, od których zależy udzielenie zabezpieczenia, ale polega na przytoczeniu takich okoliczności, z których będzie wynikać, że roszczenie wnioskodawcy przysługuje i przedstawieniu takiego materiału dowodowego, z którego można wywieść ze znacznym stopniem prawdopodobieństwa, że roszczenie rzeczywiście istnieje. Uprawdopodobnienie może nastąpić w każdy możliwy sposób, ma ono jednak dać sądowi słuszną podstawę do przypuszczenia o istnieniu roszczenia. Uprawdopodobnienie dotyczy zarówno okoliczności faktycznych, na których powód opiera swoje roszczenie i które powinny być przedstawione, a ich istnienie prawdopodobne w świetle oferowanych dowodów, jak i podstawy prawnej roszczenia, która powinna być prawdopodobna w tym znaczeniu, że dochodzone roszczenie znajduje podstawę normatywną.

Ponieważ swoje roszczenia powód wywodzi ze stosunku pracy, winien uprawdopodobnić okoliczności faktyczne je uzasadniające. Sam fakt złożenia pozwu nie może stanowić samoistnej podstawy przyjęcia, że roszczenie powoda zostało uprawdopodobnione. Wprawdzie roszczenia powoda wywodzone są ze stosunku pracy, to podstawa prawna wskazana w pozwie nie wiąże Sądu, a zatem rozpoznając wniosek o zabezpieczenie roszczenia Sąd winien ewentualnie rozważyć, czy podawane przez powoda okoliczności przekonują o istnieniu po stronie powoda roszczeń innych aniżeli opartych o umowę o pracę.

Zdaniem Sądu Rejonowego, wbrew twierdzeniom pełnomocnika powoda złożonym w ponownym wniosku o zabezpieczenie, w niniejszej sprawie nie zaistniały żadne nowe okoliczności, które uzasadniałyby uwzględnienie

wniosku o zabezpieczenie roszczenia i wpływałyby na ocenę przesłanki uprawdopodobnienia roszczenia od tych które wskazał Sąd Okręgowy w Gdańsku w postanowieniu z dnia 15 grudnia 2016 roku rozpoznając zażalenie pełnomocnika powoda na postanowienie z dnia 22 października 2016 roku.

Celem uprawdopodobnienia roszczenia powód przedstawił oświadczenie swojej siostry J. B., zgodnie z którym powód zamieszkiwał w gospodarstwie (...), wykonywał różne prace i żalił się J. B., że nie otrzymywał wynagrodzenia. Pomijając wartość dowodową wskazanego oświadczenia, należy wskazać, że z oświadczenia tego nie wynika, iż powód świadczył pracę na rzecz J. K. na podstawie stosunku pracy, umowy zlecenia, umowy o dzieło czy też umowy o świadczenie usług. Źródła zobowiązania do świadczenia pracy mogą mieć charakter różnorodny i mogą się wiązać z zawarciem przez strony umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o świadczenie usług, czy innej umowy obligacyjnej. Nadto, wykonywanie czynności w ramach stosunku pracy, umowy cywilnoprawnej polega na świadczeniu pracy określonego rodzaju, za wynagrodzeniem określonym miesięcznie bądź godzinowo. Pełnomocnik powoda po upływie 14 dni od dnia rozpoznania zażalenia przez Sąd Okręgowy w Gdańsku złożył natomiast ponowny wniosek o zabezpieczenie roszczenia pieniężnego nie uprawdopodobniając faktów z jakich wywodzi roszczenia pieniężne. Jak wynika bowiem z oświadczenia J. B. powód zamieszkiwał w gospodarstwie (...) i świadczył różne prace. J. B. w dokumencie prywatnym stanowiącym oświadczenie z dnia 21 grudnia 2016 roku podała jednocześnie, że powód skarżył się jej, że nie otrzymywał wynagrodzenia.

Sąd Rejonowy uznał, że złożone oświadczenie J. B. jest pewnym początkiem dowodu na istnienie między stronami jakiegoś stosunku prawnego, jednakże mając na względzie podniesioną przez świadka okoliczność, że powód zamieszkiwał w gospodarstwie (...), nie można na tym etapie dowodzenia wywnioskować czy umowa o wykonywanie „różnych prac” miała charakter umowy o pracę bądź cywilnoprawnej czy też umowy o świadczenie innego rodzaju usług w zamian za mieszkanie. Zarówno bowiem z pozwu jak i z oświadczenia świadka z dnia 21 grudnia 2016 roku nie wynikają okoliczności dotyczące ustalenia wysokości wynagrodzenia, jego wypłaty oraz przyczyn niewypłacania wynagrodzenia, co uniemożliwia przyjęcie, że oświadczenie to uznać można za wystarczające dla uprawdopodobnienia istnienia roszczeń pieniężnych dochodzonych pozwem przez powoda.

Zdaniem Sądu Rejonowego, strona powodowa składając ponowny wniosek o zabezpieczenie nie wykazała również istnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia jest określany jako obiektywna przesłanka wywołana rzeczywistą koniecznością ochrony określonej sfery prawnej. Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi potrzeba zapewnienia uprawnionemu „należytej ochrony prawnej” zanim zostanie osiągnięty cel postępowania w sprawie. Należyta ochrona prawna polega na usunięciu naruszenia albo zagrożenia naruszenia praw uprawnionego. W orzecznictwie sądowym wskazuje się, że przyczynami zagrażającymi osiągnięciu celu postępowania w sprawie jest zła kondycja finansowa dłużnika przejawiająca się w zaprzestaniu regulowania zobowiązań, wyzbywaniu majątku, ograniczeniu zakresu działalności /postanowienie SA w Rzeszowie z dnia 14 września 2012 roku I Acz 623/12/.

Uwzględniając powyższe Sąd Rejonowy stwierdził, że twierdzenia powoda zawarte we wniosku z dnia 30 grudnia 2016 roku stanowią w istocie powielenie jego wcześniejszych twierdzeń, które zostały ocenione jako nieuzasadnione. Powoływanie się przez pełnomocnika powoda na oświadczenie powoda, że widział ogłoszenie o sprzedaży gospodarstwa, które stanowi część majątku zmarłego J. K., po pierwsze nie zostało w żadnej mierze uprawdopodobnione zdjęciem, wydrukiem czy innym środkiem dowodowym. Ponadto, z samego twierdzenia powoda o wystawieniu nieruchomości na sprzedaż nie można wywodzić faktu zagrożonej wypłacalności pozwanych, skoro powód jednocześnie twierdzi, że nieruchomość której dotyczy wniosek jest jedynie częścią majątku spadkowego po J. K.. Okoliczność istnienia innego majątku spadkowego zaprzecza tym samym złą kondycję finansową spadkobierców, co przeczy istnieniu interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

O interesie prawnym w udzieleniu zabezpieczenia nie może świadczyć okoliczność, że spadkobiercy zamieszkują poza granicami Polski. Zaznaczyć przy tym trzeba, że wbrew twierdzeniom powoda pozwani spadkobiercy są obywatelami polskimi i posiadają numer PESEL. Żadna zatem z okoliczności podanych przez pełnomocnika powoda nie uzasadnia

uznania, że na tym etapie postępowania zaistniała okoliczność po stronie pozwanej wyrażająca się w tym, że brak zabezpieczenia uniemożliwi lub utrudni wykonanie orzeczenia w sprawie.

Dodatkowo Sąd Rejonowy wskazał, że podjął postępowanie w sprawie i wyznaczył termin rozprawy na dzień 11 kwietnia 2016 roku, na której w razie skuteczności dokonania doręczeń w trybie obrotu zagranicznego zostanie przeprowadzone postępowanie dowodowe.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył w dniu 12 stycznia 2017 r. pełnomocnik powoda, zaskarżając je w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez udzielenie powodowi zabezpieczenia zgodnie z wnioskiem z dnia 30 grudnia 2016 r. względnie jego uchylenie w całości i wskazanie sądowi I instancji konieczności rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia w terminie z art. 737 k.p.c. ale z poszanowaniem reguł dotyczących uprawdopodobnienia tego typu wniosków. Zaskarżonemu postanowieniu pełnomocnik powoda zarzucił naruszenie art. 730¹ k.p.c. w związku z art. 738 k.p.c. (**k.219**).

Nadto wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych lub przyznanie kosztów zastępstwa z urzędu nieopłaconych w całości ani w części (**k.222**)

Uzasadniając zażalenie, po przytoczeniu losów postępowań incydentalnych w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia, pełnomocnik wskazał, że uprawdopodobnił faktyczne istnienie roszczenia pisemnym oświadczeniem osoby trzeciej – J. B.. Zastrzeżenia sądu I instancji co do tego, że oświadczenia zostały złożone przez bliską krewną na życzenie powoda są nietrafne, gdyż naturalnym jest, iż taką wiedzę ma właśnie ona. Równocześnie nie ma żadnego przepisu, który by przewidywał obniżenie wartości środka uprawdopodobnienia dlatego, że pochodzi od krewnego.

Ponadto, podniósł, że brak udzielenia zabezpieczenia poważnie utrudni wykonania wyroku, gdyż pozwani mieszkają w K. (1). Gdy więc zbędą odziedziczony majątek w P., wyrok nie będzie mógł zostać wyegzekwowany, bo sądy polskie nie mają jurysdykcji w K. (1). Następnie przedstawił potencjalne problemy powoda w prowadzeniu egzekucji w K. (1), w tym przytaczając przy tym wydruki z konsulatu R. w M. i wskazując, na możliwość przeprowadzki pozwanych do Q. i K., gdzie w jego ocenie wyroki polskie z pewnością nie mogą być egzekwowane.

W punkcie II uzasadnienia, punktach 1 – 9 pełnomocnik wskazał, że wraz z kolejnym wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia złożył nowe środki uprawdopodobnienia, nie na nim ciąży obowiązek udowodnienia, iż jego umowa z J. K. nie miała charakteru cywilnoprawnego, że polska procedura cywilna nie zna instytucji początku dowodu, w przypadku spieniężenia majątku spadkowego powód nie będzie możliwe albo będzie znacznie utrudnione ich wyegzekwowanie w K. (1), obawa zbycia tego majątku uzasadnia wniosek o udzielenie zabezpieczenia, wydruki ogłoszeń o sprzedaży nieruchomości są ogólnikowe (co ma dokumentować załączony do zażalenia wydruk), nie zna innego majątku niż objęty wnioskiem o zabezpieczenie, a fakt, iż pozwani mają nr PESEL i obywatelstwo polskie z żaden sposób nie ułatwi czy umożliwi powodowi egzekucję w K. (1).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie, skutkowało uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy – w zakresie postępowania incydentalnego o udzielenie zabezpieczenia – do ponownego rozpoznania, z uwagi na naruszenie art. 730¹ k.p.c. w zw. z art. 753¹§1 pkt 2, §2 i 3 k.p.c. w związku z zarzutem wadliwego zastosowania reguł dotyczących uprawdopodobnienia wniosku.

Zasadniczo rację ma Sąd Rejonowy, że zgodnie z treścią art. 730¹ § 1 k.p.c., udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Oraz, że w myśl art. 730¹ § 2 k.p.c., interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Zaznaczenia jednak wymaga, że ustawodawca przewidział wyjątki od ogólnego obowiązku uprawdopodobnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, ze względu na przedmiot postępowania. Jednym z takich wyjątków jest art. 753¹§1 pkt 2 k.p.c., który przewiduje, że przepis art. 753 k.p.c. stosuje się odpowiednio do zabezpieczenia roszczeń o wynagrodzenie za pracę, przy czym zgodnie z art. 753¹§3 k.p.c. w sprawach wymienionych w § 1 w pkt 1, 2 i 9 do udzielenia zabezpieczenia nie jest wymagane uprawdopodobnienie interesu prawnego.

Nie ma zatem żadnych wątpliwości, że w przypadku roszczenia pracownika o wynagrodzenie za pracę nie musi on uprawdopodobnić interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

W niniejszej sprawie brak tego obowiązku będzie dotyczył przeważającej części dochodzonych roszczeń. Wprawdzie przepisy prawa pracy nie zawierają legalnej definicji wynagrodzenia za pracę, jednakże przyjmuje się, że termin ten jest nazwą zbiorczą stosowaną na określenie świadczeń i należności ze stosunku pracy o swoistych cechach pojęciowych wskazujących na jego wzajemność względem pracy, periodiczność, majątkowo-przysparzających charakter i roszczeniowość (zob. A. Świątkowski, Kodeks pracy. Komentarz. Wyd. 5, Warszawa 2016, komentarz do art. 80, pkt I ppkt 1, za: Legalis). Przy wykładni pojęcia „wynagrodzenie za pracę” użytego w art. 753¹§1 pkt 2 k.p.c. Sąd Okręgowy uwzględnił wypracowane przez judykaturę poglądy dotyczące ochrony wynagrodzenia za pracę i przyjął, że będą mieścić się w nim nie tylko wynagrodzenie zasadnicze, ale i za pracę w godzinach nadliczbowych oraz, prócz wynagrodzenia w ścisłym tego słowa znaczeniu, należności przysługujące pracownikom na podstawie przepisów prawa pracy w rozumieniu art. 9§1 k.p. spełniające funkcje, jak wynagrodzenie za pracę, tj. wynagrodzenie za czas niezdolności pracownika do pracy wskutek choroby oraz ekwiwalent za urlop wypoczynkowy (por. wyrok SN z 20.6.2006 r. II PK 317/05, OSNAPiUS 2007, Nr 13–14, poz. 185, wyrok SN z 11.6.1980 r., I PR 43/80, OSNCP 1980, Nr 12, poz. 248, za: Legalis; podobnie A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 9, Warszawa 2017, komentarz do art. 753¹, pkt 3). Natomiast nie można do niego zaliczyć żądania zapłaty odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę i tym bardziej, odszkodowania za nieuzyskanie zasiłku chorobowego, albowiem ewidentnie nie stanowią one wynagrodzenia za pracę ani świadczenia z nim zrównanego (por. odnośnie pierwszego wyrok SN z dnia 06.1.2009 r., II PK 117/08, Legalis).

Tym samym, z uwagi na wiążące na tym etapie postępowania granice żądania, powód nie miał obowiązku uprawdopodobnienia interesu prawnego w zabezpieczeniu roszczeń o:

- wynagrodzenie za pracę wraz z dodatkami za pracę w godzinach nadliczbowych i pracę w niedziele i święta w łącznej kwocie 73.790,56 zł brutto wraz z ustawowymi odsetkami od wyszczególnionych w piśmie kwot i dat,
- wynagrodzenie za czas niezdolności pracownika do pracy wskutek choroby za okres od dnia 23 listopada 2014 r. do dnia 22 grudnia 2014 r. w kwocie 1.344,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wyszczególnionych w piśmie kwot i dat,
- ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w wymiarze za 9 dni w 2013 r. i 19 dni w 2014 r. w łącznej kwocie 2.220,74 zł.

Powoduje to, że rozważania tak żalącego się jak i sądu odnośnie interesu prawnego w zabezpieczeniu tych roszczeń nie mają znaczenia dla rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia odnośnie powyższych roszczeń.

Natomiast interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia powód winien wykazać odnośnie żądania:

- odszkodowania za bezprawne rozwiązanie stosunku pracy w kwocie 1.680,00 zł,
- odszkodowania za nie uzyskanie przez powoda należnego zasiłku chorobowego od dnia 23 grudnia 2014 r. do dnia 22 lipca 2015 r. w kwocie 5.600,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wyszczególnionych w pozwie kwot i dat.

Kolejną kwestią istotną dla rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia było to, że ustawodawca w art. 753¹§2 k.p.c. wskazał, że w sprawach wymienionych w § 1, z wyjątkiem spraw, o których mowa w pkt 9, sąd udziela zabezpieczenia po przeprowadzeniu rozprawy. Oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia może nastąpić na posiedzeniu niejawnym. Przepisu art. 749 nie stosuje się.

W myśl powyższego, zasadniczo wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczeniom o wynagrodzenie za pracę należy rozpoznać na rozprawie. Oczywiście jest możliwe oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia na posiedzeniu niejawnym, ale tylko wtedy gdy np. wniosek ten jest oczywiście nieuzasadniony albo nie zachodzi konieczność uzyskania informacji z osobowych źródeł uprawdopodobnienia. Jeżeli jednak strona wnosząca o udzielenie zabezpieczenia wskazuje na takie środki w celu wykazania zasadności zabezpieczenia, to nie ma w istocie podstaw do tego by oddalić wniosek „a limine”, z góry pozbawiając stronę prawa do skorzystania z zabezpieczenia. Nie ma bowiem żadnej normy prawnej, która zakazywałaby powoływania się na zeznania świadków, powoda czy nawet opinię biegłego w celu uprawdopodobnienia roszczenia, czy to wprost, czy to przewidując w postępowaniu zabezpieczającym jedynie środki uprawdopodobnienia w postaci dokumentów albo środków do nich zbliżonych (art. 308 k.p.c.), których charakter pozwala na zapoznanie się z nimi na posiedzeniu niejawnym. Nie można takiego wniosku wyciągnąć również z treści art. 243 k.p.c., przewidującego niższe wymogi formalne dla środków uprawdopodobnienia w porównaniu z dowodami. Brak obowiązku zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym nie oznacza bowiem, że w każdym wypadku strona może np. zastąpić zeznania osoby jej pisemnym oświadczeniem z podpisem urzędowo poświadczonym (choć w praktyce jest to częsty środek). Wprawdzie jest to oczywiście dopuszczalne, ale nie można wymagać takiego postępowania od strony, gdyż jest to już zmiana środka (dowodowego albo uprawdopodobnienia w zależności od rodzaju postępowania), a nie tylko odstępianie od szczegółowych przepisów, gdyż pisemne oświadczenie rzadko kiedy jest spontaniczne i niemożliwa jest ocena sposobu jego złożenia. Niewątpliwie występują też sytuacje, w których strona pozbawiona jest środków (a później i dowodów) o charakterze dokumentu lub zbliżonym.

Oczywiście uzyskanie środka uprawdopodobnienia z osobowego źródła nie następuje w drodze nieformalnego wysłuchania na posiedzeniu niejawnym, lecz albo w drodze wysłuchania strony na posiedzeniu jawnym przeznaczonym na czynności wyjaśniające, albo w drodze przesłuchania świadka i strony na posiedzeniu przeznaczonym na zabezpieczenie dowodu, przy czym w niniejszej sprawie wskazane byłoby raczej to drugie rozwiązanie (z uwagi na nieobecność drugiej strony i przesłuchanie świadka).

Zgodnie z art. 310 k.p.c., przed wszczęciem postępowania na wniosek, a w toku postępowania również z urzędu, można zabezpieczyć dowód, gdy zachodzi obawa, że jego przeprowadzenie stanie się niewykonalne lub zbyt utrudnione, albo gdy z innych przyczyn zachodzi potrzeba stwierdzenia istniejącego stanu rzeczy.

W doktrynie postępowania cywilnego przyjmuje się jednolicie, że zabezpieczenia dowodu można dokonać przed wszczęciem sprawy, na każdym stadium postępowania cywilnego, a także po prawomocnym zakończeniu procesu w celu wznowienia postępowania, jak również w trakcie zawieszenia postępowania. Warunkiem jest dopuszczalność drogi sądowej oraz istnienie jurysdykcji krajowej w sprawie, w której ma być dokonane zabezpieczenie dowodu (por. A. Zieliński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wyd. 9, Warszawa 2017, komentarz do art. 310 k.p.c., pkt 2, E. Rudkowska- Ząbczyk, w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz red. prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ, komentarz do art. 310 k.p.c., pkt 3, Góra-Błaszczkowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz. Art. 1-729 Warszawa 2015, pkt 7 i 8, wszystkie za: Legalis).

Postępowanie zabezpieczające jest obecnie postępowaniem samodzielnym, mającym wszelkie cechy postępowania rozpoznawczego (Tak E. Wengerek, Pojęcie, przedmiot i przesłanki postępowania egzekucyjnego i zabezpieczającego, [w:] Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego, pod red. J. Jodłowskiego, Ossolineum 1974, s. 361. W uzasadnieniu projektu nowelizacji k.p.c. z 2.7.2004 r. podkreślono, że postępowanie zabezpieczające jest aktualnie niezależne zarówno od postępowania egzekucyjnego, jak i od postępowania rozpoznawczego oraz że powinno ono pełnić (w ograniczonym zakresie) funkcję nowego trybu dochodzenia roszczeń – tj. ułatwiać zaspokojenie roszczeń osób uprawnionych w sprawach o roszczenia z art. 753, 753¹ i 754 k.p.c. za: R. Flejszar, Pojęcie zabezpieczenia

na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego. Zabezpieczenie dowodów a zabezpieczenie roszczeń w: Dowody w postępowaniu cywilnym, red. Ł. Błaszczak, K. Markiewicz, E. Rudkowska-Ząbczyk, 2010, s. 558 - 562). Z tego względu można zastosować do niego, odpowiednio (zgodnie z art. 13§2 k.p.c.) przepisy o zabezpieczeniu dowodu w ten sposób, że na posiedzeniu jawnym można przesłuchać wskazane osoby, choć oczywiście nie zawsze będzie to uzasadnione. Zasadniczo będzie dotyczyło to – w sprawach z zakresu prawa pracy – tych postępowań, w których sporne jest właśnie istnienie stosunku pracy.

Podsumowując tę część rozważań należy stwierdzić, że uprawdopodobnienie okoliczności faktycznej może nastąpić nie tylko przez przedstawienie Sądowi dokumentów, ale także za pomocą innych środków dowodowych, które wymagają podjęcia czynności dowodowych (por. orz. SN z 19 czerwca 1951 r., C 398/51, OSN 1951, nr III, poz. 89 i Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego pod redakcją Tadeusza Erecińskiego, Wydawnictwo (...), Warszawa 2006 r., str. 556, art. 243, teza 3 i 4.).

Powyższe prowadzi do wniosku, że oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczeń o wynagrodzenie za pracę było nieprawidłowe. Skoro bowiem strona powodowa od początku wносиła o przesłuchanie jej zarówno w celu uprawdopodobnienia roszczenia na potrzeby udzielenia zabezpieczenia jak i jego udowodnienia, a art. 753§3 k.p.c. przewiduje rozpoznanie wniosku o zabezpieczenie roszczeń o wynagrodzenie za pracę zasadniczo po przeprowadzeniu rozprawy, to rozpoznanie wniosku o udzielenie zabezpieczenia bez przesłuchania tych osób z pewnością było przedwczesne.

Jak wynika z pozwu i dalszych pism procesowych strony powodowej (w szczególności z pisma z dnia 22.03.2016 r. k. 30), dowodami mającymi wykazać kluczową dla sprawy okoliczność istnienia stosunku pracy mają być właśnie osobowe źródła dowodowe, tj. przesłuchanie świadka J. B. oraz samego powoda (k.3). Z kolei we wniosku o udzielenie zabezpieczenia z dnia 30 grudnia 2016 r. powód powołał się na pisemne oświadczenia tych osób, w celu uprawdopodobnienia interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia i istnienia.

Trafnie przy tym zauważył Sąd Rejonowy, że oświadczenia takie winny zostać potraktowane jako początek dowodu, w tym sensie, że istnienie tych oświadczeń wskazują na potencjalną wiedzę osób, które mają zostać przesłuchane o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Skoro zatem Sąd Rejonowy wiedział, na podstawie oświadczeń pisemnych o tym, że osobowe źródła dowodowe, wskazywane przez stronę stanowią podstawę do wykazania istnienia stosunku pracy i roszczeń z nim związanych, to nie miał podstaw by oddalić wniosek o udzielenie zabezpieczenia bez przeprowadzenia rozprawy. Istniała bowiem konieczność zapoznania się z tymi dowodami (na potrzeby postępowania zabezpieczającego traktowanymi jako środki uprawdopodobnienia), czego sąd I instancji zaniechał. W toku postępowania dowodowego nieprzesłuchanie strony może stanowić naruszenie przepisu art. 299 k.p.c. wówczas, gdy mogło ono wpłynąć na wynik sprawy, rozumiany jako wyjaśnienie wszystkich istotnych i spornych okoliczności dotyczących stosunków prawnych pomiędzy stronami sporu, albo gdy dowód z przesłuchania strony był jedynym dowodem, którym dysponował sąd. Identyczna sytuacja będzie miała miejsce przy rozpoznawaniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Nie ma bowiem możliwości rezygnacji ze skorzystania z zaoferowanych środków uprawdopodobnienia roszczenia, jeśli nadają się do tego celu, zwłaszcza, gdy ustawodawca, z założenia racjonalny, wprost przewiduje przeprowadzenie rozprawy dla rozpoznania wniosku o zabezpieczenie danego roszczenia. Ponieważ w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia brak jest jakiegokolwiek odniesienia się do treści art. 753¹§3 k.p.c. należy przyjąć, iż nie było to w ogóle przedmiotem rozważań.

Rozważając zaskarżone postanowienie w zakresie, w jakim dotyczyło roszczeń odszkodowawczych, zauważyć należy, że Sąd Rejonowy prawidłowo brał pod uwagę uprawdopodobnienie roszczenia jak i interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Niewątpliwie też wniosek o zabezpieczenie tej części żądania mógł być rozpoznany na posiedzeniu niejawnym i to bezzwłocznie, nie później jednak niż w terminie tygodnia od dnia jego wpływu do sądu (art. 737 zd. 1 k.p.c.).

Zasadniczo zatem można wyobrazić sobie sytuację w sprawie, w której wniosek o udzielenie zabezpieczenia zostaje częściowo (co do roszczeń odszkodowawczych) rozpoznany na posiedzeniu niejawnym, a częściowo (w zakresie roszczeń o wynagrodzenie za pracę), po przeprowadzeniu rozprawy.

W sytuacji, gdyby istniała potrzeba pilnego rozpoznania takiego wniosku ze względu na okoliczności faktyczne sprawy, działanie takie z pewnością byłoby uzasadnione. Jednakże w sytuacji, która ma miejsce w niniejszej sprawie działanie takie, zdaniem sądu II instancji, było i jest niecelowe, gdyż we wniosku nie wskazano jakiegokolwiek nagłego zagrożenia dla interesów powoda. Trudno za takie uznać jedynie potencjalnie możliwą sprzedaż udziałów w nieruchomości, która jest współwłasnością większej liczby osób niż tylko pozwani. Niecelowość takiego postępowania sądu wynika także i z tego, że w zakresie roszczeń odszkodowawczych wniosek bazował na tych samych środkach uprawdopodobnienia co w zakresie roszczeń o wynagrodzenie. Gdyby zatem rozdzielić rozpoznanie wniosku na jawne i niejawnie powstałaby konieczność dodatkowego, wcześniejszego przesłuchania świadka i powoda, gdyż jak wyjaśniono powyżej, postępowanie zabezpieczające nie wyklucza ze swej istoty uprawdopodobnienia roszczenia za pomocą zeznań.

W niniejszej sprawie, jak zaznaczono powyżej, byłoby to jednak niecelowe. Niezależnie przecież od takiego przesłuchania, mającego na celu tylko zabezpieczenie zeznań na potrzeby postępowania zabezpieczającego, sąd I instancji powinien przesłuchać te same osoby na rozprawie. Takie dwukrotne przesłuchanie byłoby we wskazanej sytuacji zbędnym mnożeniem czynności procesowych.

Wprawdzie art. 737§1 zdanie 1 k.p.c. nakazuje bezzwłoczne rozpoznanie wniosku, nie dłużej jednak niż w ciągu 7 dni, to jednak jest to termin o charakterze instrukcyjnym, który w przypadku przesłuchania osób nie zawsze może być zachowany, np. ze względu na brak możliwości wezwania osób, zorganizowania ich przesłuchania w sądzie etc.

Podsumowując, Sąd Rejonowy rozpoznając wniosek o udzielenie zabezpieczenia na posiedzeniu niejawnym naruszył przepisy postępowania zawarte w art. 730¹ k.p.c. w zw. z art. 753¹§1 pkt 2, §2 i 3 k.p.c., w szczególności poprzez rozpoznanie wniosku o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o wynagrodzenia bez przeprowadzenia rozprawy mimo zgłoszenia wniosków o przesłuchanie osób w toku postępowania rozpoznawczego oraz złożenia ich oświadczeń, stanowiących początek środka uprawdopodobnienia na piśmie, a w konsekwencji pominięcie zgłoszonych osobowych źródeł dowodowych (na potrzeby postępowania zabezpieczającego środków uprawdopodobnienia). Powyższe naruszenie przepisów postępowania nie było możliwe do skorygowania na etapie postępowania zażaleniowego, gdyż koniecznym jest w sprawie przeprowadzenie rozprawy przez sąd I instancji i przeprowadzenie zawnioskowanych dowodów, będących w zakresie wniosku o udzielenie zabezpieczenia jednocześnie środkami uprawdopodobnienia. Nie może być potraktowane jako wypełnienie obowiązku sądu skorzystanie tylko z tych środków uprawdopodobnienia, które nie prowadzą do wyjaśnienia spornych zagadnień i pominięcie środków kluczowych, których przeprowadzenie wymagało, przynajmniej dla części roszczeń, rozprawy. W takim wypadku należy przyjąć, że w istocie w ogóle nie zostało przeprowadzone postępowanie wymagane art. 753¹§3 k.p.c. i została spełniona przesłanka uchylenia postanowienia sądu I instancji oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania objęta art. 386 § 4 k.p.c.

Przy ponownym rozpoznaniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia, Sąd Rejonowy powinien rozważyć, czy najbardziej celowym będzie rozpoznanie całego wniosku o zabezpieczenie po przeprowadzeniu rozprawy i uzyskaniu zeznań świadka i strony powodowej. Po ich uzyskaniu możliwym będzie zweryfikowanie przede wszystkim najistotniejszej kwestii (na którą trafnie zwrócił uwagę Sąd Rejonowy), tj. tego czy strony faktycznie łączył stosunek prawny, w szczególności stosunek pracy i czy przysługuje mu z tego tytułu istnienia stosunku prawnego jakiegokolwiek wynagrodzenie. Od tego zależeć będzie ocena, czy roszczenie powoda dotyczy wynagrodzenia za pracę i czy w związku z tym nie ma obowiązku wykazywania interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia roszczeń z tego tytułu. Jeśli bowiem po przeprowadzeniu rozprawy sąd rozpoznając wniosek o udzielenie zabezpieczenia uzna, że nie uprawdopodobniono istnienia stosunku pracy, nie będzie dalszych podstaw do stosowania art. 753¹ §1 – 3 k.p.c.

Oczywiście z tych samych źródeł sąd winien powziąć wiadomości odnośnie prawdopodobieństwa istnienia pozostałych roszczeń oraz interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

Odnoszenie się natomiast do pozostałych zarzutów zażalenia byłoby obecnie przedwczesne z uwagi na zakres postępowania jaki musi przeprowadzić sąd I instancji.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 386§4 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 zdanie pierwsze k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Sąd Okręgowy nie orzekł o kosztach postępowania zabezpieczającego w tym kosztach zastępstwa procesowego, albowiem zgodnie z art. 745§1 k.p.c. sąd rozstrzyga o nich w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, a o kosztach postępowania zabezpieczającego później powstałych rozstrzyga na wniosek strony sąd, który udzielił zabezpieczenia.

Sygn. akt VII Pz 27/17

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)

(...)

(...)